

MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI  
Departament Legislacyjny  
00-950 Warszawa, Al. Ujazdowskie 11  
centrala tel. 22 62 12 888

DL-III-072-15/15/4  
150 814 - 00362

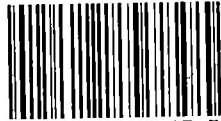
OPŁATA POBRANA  
TAXE PERÇUE - POLOGNE  
Umowa Nr ID 306616/W  
Poczta Polska S.A. z dnia 26.06.2015 r.  
Nadano w UP Warszawa 133



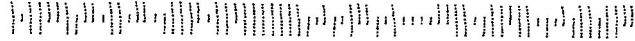
*Występ prew*

Biuro Rzecznika Praw Dziecka  
WPLYNEŁO  
2015-08-21  
Dekretacja

Pan  
Marek Michałek  
Rzecznik Praw Dziecka  
ul. Przemysłowa 30/32  
00-450  
Warszawa



RPW/26268/2015 P  
Data: 2015-08-21





**MINISTER  
SPRAWIEDLIWOŚCI**

Warszawa, dnia 14.08.2015 r.

DL-III-072-15/15/4  
1508/4-00362

**Pan**

**Marek Michalak**

**Rzecznik Praw Dziecka**

*Szanowny Panie Rzeczniku*

W odpowiedzi na pismo z dnia 7 lipca 2015r. (GAB.422.3..2015.BS) w sprawie ponownego rozważenia podjęcia prac legislacyjnych, zmierzających do skutecznego zagwarantowania prawa dziecka do kontaktu z obojgiem rodziców, uprzejmie przedstawiam, co następuje.

W w/w piśmie przedstawiono po raz kolejny argumentację przemawiającą za koniecznością penalizacji zachowań polegających na utrudnianiu lub uniemożliwianiu kontaktów z dzieckiem lub osobą pozostającą pod opieką przez jednego z rodziców, z tym, że zaproponowano nowy zakres kryminalizacji działania sprawcy, koncentrujący się na niewykonaniu orzeczenia sądu nadającego innej osobie uprawnienia i obowiązki wobec małoletniego. Miałby być to również występki umyślny, popełniony z zamiarem bezpośrednim, stanowiący zarazem przestępstwo formalne popełnione albo z działania, albo z zaniechania. Czynność wykonawczą miałoby stanowić utrudnianie lub udaremnianie innej osobie – drugiemu rodzicowi lub innej osobie uprawnionej – wykonywania orzeczenia sądu wobec dziecka poniżej 15 roku życia, w tym także gdy sprawca ma pełnię władzy rodzicielskiej.

Nie negując naganności działań tych rodziców i opiekunów, którzy uniemożliwiają lub utrudniają kontakty z drugim z rodziców lub opiekunów, należy jednak zastanowić się nad celowością tego rodzaju zmian. Przede wszystkim podkreślić należy, że przestępstwa zgrupowane w Rozdziale XXX – przeciwko wymiarowi sprawiedliwości mają na celu ochronę właśnie sprawowania wymiaru sprawiedliwości (wywieranie wpływu na czynności sądu – 232 k.k. lub przestępstwo fałszywych zeznań – art. 233 k.k.).

Podejmując decyzję o kryminalizacji, trzeba jednak zastanowić się, czy prawo karne winno wkroczyć w obszar regulowany innymi ustawami – Kodeksem rodzinnym i opiekuńczym oraz Kodeksem postępowania karnego, wszak ma ono co do zasady charakter subsydiarny, czyli winno ingerować wówczas, gdy inne środki okazują się nieskuteczne. Tego rodzaju kwestia jawi się jako zasadnicza wobec nowej propozycji ujęcia typu czynu zabronionego. Należy w tym kontekście postawić pytanie, czy przypadkiem celem penalizacji nie jest w tym wypadku wyłącznie próba wyegzekwowania na drodze postępowania karnego orzeczenia sądu cywilnego, co w sposób oczywisty przeczy podstawowym regułom stanowiącym o określeniu zakresu odpowiedzialności karnej. Niewątpliwie jednak nie da się osiągnąć owego celu nawet za pomocą wyroku skazującego, bowiem nie wpisuje się to w zakres postępowania karnego, którego cele zostały określone w art. 2 k.p.k. Propozycja nowego zakresu penalizacji rodzi również problem co do dalszego utrzymywania kryminalizacji utrudniania lub uniemożliwiania wykonywania władzy rodzicielskiej z art. 211 k.k.

Minister Sprawiedliwości uzyskał również wyniki badań zleconych Instytutowi Wymiaru Sprawiedliwości, analiza których wskazuje, że nie ma jednolitej praktyki legislacyjnej na terenie państw członkowskich Unii Europejskiej, jak też poza nią, w zakresie kształtowania odpowiedzialności karnej rodziców posiadających pełnię praw rodzicielskich za uniemożliwianie kontaktów drugiemu z rodziców z dzieckiem. W krajach takich jak Austria, Czechy, Francja, Estonia, Słowenia lub Węgry nie ponosi odpowiedzialności karnej sprawca, któremu przysługuje władza

rodzicielska nad dzieckiem. W innych krajach (Litwa, Niemcy, Słowacja, Łotwa lub Szwecja) nie ma znaczenia czy sprawca posiada władze rodzicielską nad dzieckiem dla wypełnienia znamion czynu zabronionego, bowiem jest on popełniany zawsze wtedy, gdy jedno z rodziców zabiera dziecko od drugiego rodzica.

Również wyniki badań aktowych przeprowadzonych przez IWS wskazują raczej na potrzebę wzmocnienia efektywności działania obecnie obowiązujących przepisów w zakresie egzekwowania kontaktów z dzieckiem, niż na potrzebę zmiany zakresu kryminalizacji. Zbadano wszystkie przypadki prawomocnych decyzji o odmowie wszczęcia postępowania karnego lub umorzeniu postępowania karnego z art. 211 k.k. w 2012 r. Spraw tego rodzaju zarejestrowano 520, z czego badaniem objęto 416 spraw, w których stan faktyczny obejmował uprowadzenia lub zatrzymania popełnione przez członka rodziny lub na jego prośbę. W 240 sprawach, w których nie doszło do formalnego zakończenia relacji między rodzicami, jedynie w 32% przypadków ustalono sądownie zasady sprawowania opieki nad dzieckiem i zaledwie w 36% przypadków ustalono sądownie miejsce zamieszkania dziecka. Tam, gdzie relacje między rodzicami zostały formalnie zakończone, w 86% przypadków ustalono sądownie zasady sprawowania opieki nad dzieckiem. Dotyczyło to 132 zbadanych spraw.

W badaniach podkreślono także, że w pewnych sytuacjach zachowania rodziców posiadających pełnię praw rodzicielskich mogą być traktowane jako wyczerpujące znamiona art. 211 k.k. lub innych przestępstw, z tym wszakże zastrzeżeniem, iż niezbędne jest szczegółowe analizowanie wszystkich okoliczności każdego indywidualnego przypadku, a instrumenty prawa karnego powinny być wykorzystywane z dużą ostrożnością. Jak bowiem wcześniej podkreślono, nie służą one ukształtowaniu prawidłowych relacji rodzinnych, a jedynie zastosowaniu sankcji wobec sprawcy naruszającego porządek prawny w zakresie prawa karnego.

W związku z powyższym stwierdzić należy, że w chwili obecnej nie ma, jak się wydaje, podstaw do ingerencji legislacyjnej w dziedzinie prawa karnego. Z uwagi

jednak na wagę problematyki, będą podejmowane dalsze działania mające na celu monitorowanie praktyki organów postępowania karnego.

Końcowo należy nadmienić także, że w resorcie sprawiedliwości trwają prace legislacyjne, we współpracy z Komisją Kodyfikacyjną Prawa Cywilnego, nad projektem ustawy o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw. Jednym z założeń w/w projektu jest wprowadzenie rozwiązań mających na celu zwiększenie skuteczności wykonania orzeczeń przewidujących przymusowe odebranie osoby.

12 *powiatu*  
z upoważnienia  
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI  
*Monika Zbrojewska*  
dr hab. Monika Zbrojewska  
PODSEKRETARZ STANU